

[Terug naar overzicht](#)

Marc Hendrickx over zijn biografie van Maurice Tillieux

“Félix is de essentie van Tillieux. Guus Slim is het succes van Tillieux.

Slim is niet meer dan een softe, afgezwakte versie van Félix.”

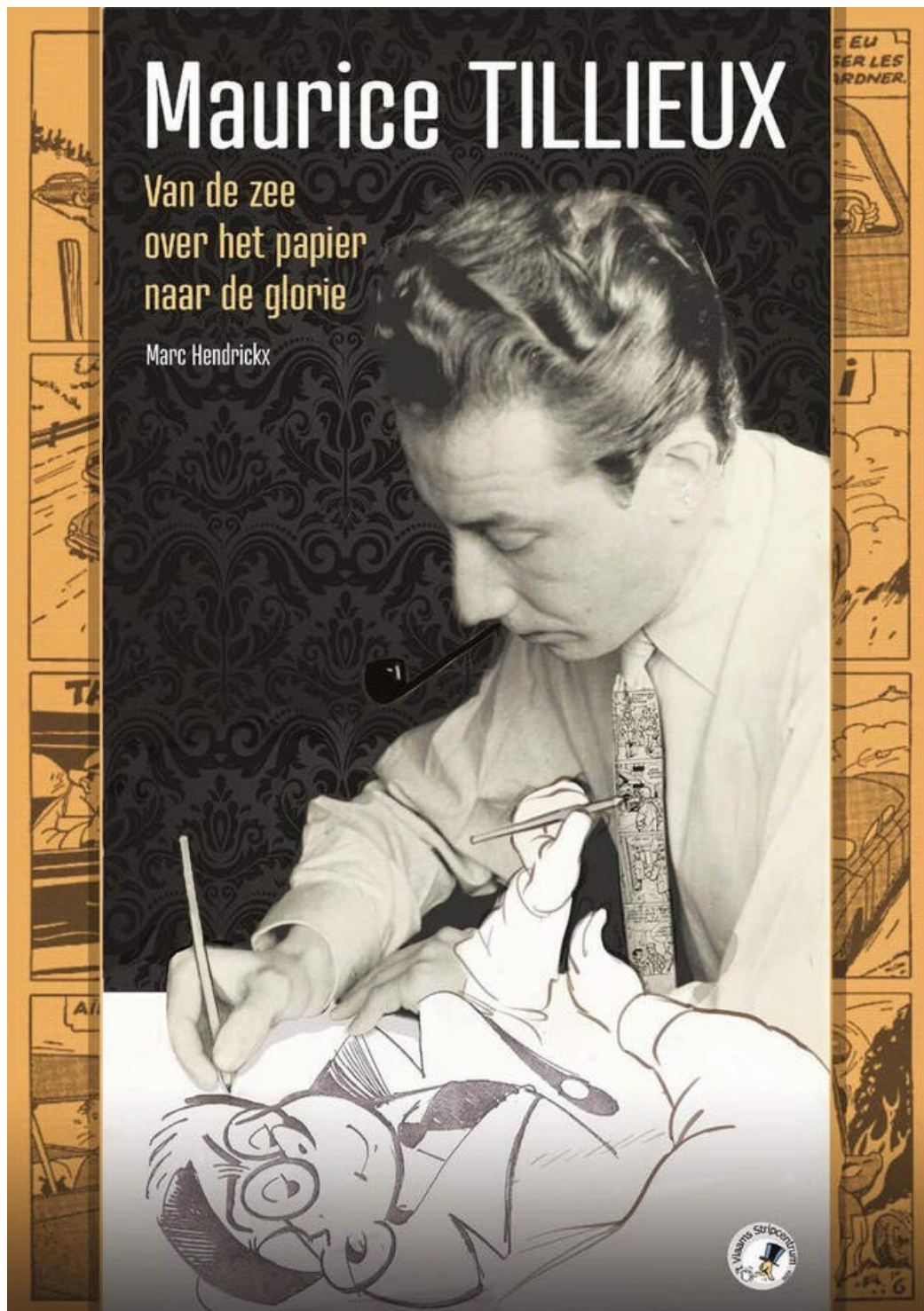
16 september 2023 Interviews

tekst: Wouter Porteman

Of ik zin had om een lijvig, bijzonder boek over Maurice Tillieux te lezen en de auteur ervan te interviewen? Ik moest toch even nadenken. *De Verdronken Wagen* van *Guus Slim* is absolute topklasse. Andere Slims zijn heel goed tot bwof. Toegegeven, ik hield wel van zijn scenario's voor *Jess Long*, *Baard en Kale* en *Natasja*. Maar een Bram Jager met zijn buurman in die Ford T doet me echt gruwen. Voor de rest is mijn kennis van Tillieux een groot zwart gat. Zijn *Félix* bijvoorbeeld schijnt goed te zijn, maar ken ik alleen van naam. Maar onbekend is onbemind. Vol goede moed begon ik aan de lijvige klepper van 244 bladzijden. De vlotte, wervende schrijfstijl van auteur Marc Hendrickx zoog me onmiddellijk in het verhaal. Dit overstijgt echt de saaie biografische opsomming. Elke alinea ademt passie en liefde voor de tekenaar uit. Bladzijde na bladzijde krijg ik een beter zicht op die voor mij schimmige figuur en zijn werk. De vele illustraties maken het helemaal af. Voor we het wisten, was de

klepper helemaal uitgelezen. Wat een leven. Wat een talent. Wat een boek.

Marc, wat een boek! Het is een prima mix geworden van objectieve feiten maar subtiel gelardeerd met je eigen mening die je stevast goed onderbouwt. Hierdoor is het boek geen blinde lofzang. Was dat steeds de insteek?

Marc Hendrickx: "Absoluut. Ik focuste me op de biografie, de strippersonages en zijn werk als scenarist. Alles moest heel gefundeerd en gedegen zijn, maar het mocht geen naïef heldendicht zijn. En zo komt die persoonlijke toets ook naar boven. Niet alles wat Tillieux heeft gemaakt, heeft immers eeuwigheidswaarde. Ik vind het leuk als lezers er die mentale ondergrens voor het boek er

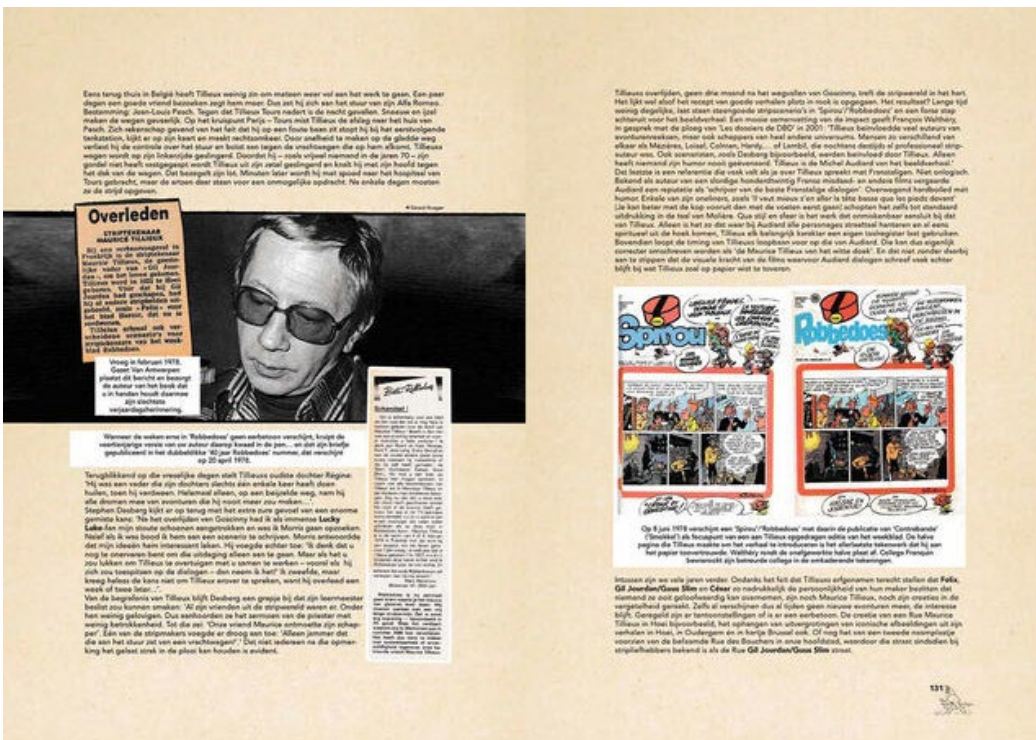
onmiddellijk uithalen."

De eerste zin van je boek is het geweldige "Wat je raakt tijdens je adolescentie, bepaalt wie je zal worden."

Hendrickx: "Maurice Tillieux was amper vijf jaar toen de Maas buiten haar oevers trad in zijn woonplaats Hoei. Hun huis stond op amper 20 meter van de rivier. Die dag stroomde door het huis van een kleine kleuter liters water. Tot een halve meter hoog. Je kan de paniek van zijn ouders, zijn omgeving en misschien van hemzelf ook wel voorstellen. Dat kan niet anders. Was dit de aanleiding? Wie weet. Alleszins raakte Maurice Tillieux bezeten van water en bij uitbreiding de zee. Zozeer dat hij als tiener naar Oostende trok om er te studeren voor marineofficier. Hij studeerde af in mei 1940. Qua timing was dit het rotste wat je kan voorhebben. Door de Tweede Wereldoorlog viel zijn gedroomde toekomst in het water. Niet de zee, maar een kamertje en onderduiken voor de Duitsers wachtte hem. Later in zijn strips en scenario's zie je dan dat de zee, regen, water,... een rode draad gaan vormen doorheen zowat alles wat hij maakt."

Gaat die openingszin ook op voor jou? Kort na het plotse overlijden van Tillieux in 1978 (De zevenenvijftigjarige Tillieux stierf in een auto-ongeluk, nvdr), heb je een boze lezersbrief gestuurd naar het weekblad *Robbedoes* waarom er geen extra aandacht werd besteed aan zijn overlijden. Ergens halfweg publiceert je die lezersbrief. Plots bekijk je het hele boek door een andere, meer gepassioneerde bril. Ik vond die intense betrokkenheid zo mooi. Zo echt. Bovendien was je toen amper veertien jaar.

Hendrickx: "Ik pleit schuldig. (*lachje*) Op dat moment was ik al verloren. Ik groeide op in de stille Kempen waar werkelijk niets gebeurde. Op mijn twaalfde kluisterden mazelen me twee weken aan mijn bed. Daarin las ik mijn eerste Franco-Belgische strips. **Hergé, Edgar P. Jacobs** en vooral het weekblad *Robbedoes*. Ik was direct verkocht en kreeg een abonnement op *Robbedoes*. Op een dag publiceerde het *De Scooterchinese* van **Guus Slim**. Ik stond perplex. Dat was voor mij het hogere register, het betere werk, want meer volwassen qua toon en taal. Ideaal voor de tiener die ik toen was."

Was **Guus Slim** toen niet al een oudere, hernomen strip tussen het jongere geweld? (*De Scooterchinesees* verscheen in het Nederlands al in 1967 en werd een decennium later hernomen in *Robbedoes*, nvr.)

Hendrickx: "Ja. Maar ik vond dat niet erg. **Guus Slim** verscheen in de jaren 1950 en 1960. De strip was toen populair, maar verre van een verkooptopper. Net omdat die verhalen iets hoger mikten qua leeftijdsgroep. Maar in de jaren 1970 kanteelde dit. Mensen bleven ook op latere leeftijd strips lezen en kochten toen deze rijpere, volwassen albums."

Kan de reden ook niet banaler zijn? Ze hebben deze wat rebelse strips graag gelezen als kind en pakweg tien jaar later hebben ze genoeg geld om deze zelf te kopen.

Hendrickx: "Het financiële speelde ook een rol. Natuurlijk. In de jaren 1970 boemde de stripverkoop enorm. Er kwam ook heel, heel veel uit. Maar ondanks die overvloed slaagde **Guus Slim** erin om met maar enkele nieuwe albums uit het niets een verkooptopper te worden. Dat wil zeggen dat lezers niet één album kochten, maar ook de rest van de reeks. Ik vind dit behoorlijk frappant."

In je voorwoord heb je het over de grote drie. André Franquin en Hergé zijn ook voor mij de logische koplopers. Maar op drie zet je Tillieux. Komaan, dit is er voor mij toch over. Wat dan met Jacobs, Peyo, Morris, Pratt, Giraud of Uderzo?

Hendrickx: (*lacht*) "Die derde plaats is discutabel. Het is mijn persoonlijke visie, maar ze houdt wel

steek. De kern van het boek is dat Tillieux zijn tijd twintig jaar vooruit was. Zijn **Félix** die hij tekende in de jaren 1940 en 1950 was baanbrekend. Het stripfiguurtje debuteerde als een vagebond, zittend op een bankje, maar zocht en vond een echte baan als reporter. In tegenstelling tot Kuifje en alle andere striphelden uit die tijd is Félix bewust géén held. Hij werkt effectief. Je ziet hem in de strips reportages uittikken. En hij leeft. Je ziet hem zijn haar wassen, zich omkleden, een boterham eten,... Die realiteitswaarde is voortdurend aanwezig. Félix is niet perfect of onfeilbaar, zelfs niet echt sympathiek. Paul Panter, die Tillieux daarna tekende, was een fotograaf die moest werken voor zijn boterham. Guus Slim, een jonge kerel, afgestudeerd in de rechten, die als privédetective een bureau wilde opstarten én rendabel maken. De redenering daarachter was heel simpel voor Tillieux. 'Ik moet werken, dus zij ook.' Die echtheid is zo schoon. Zo puur. Ja, een Jacobs heeft meer verkocht en had meer aanzien, maar hij was bijlange zo origineel niet en ging zo breed niet in zijn beleving als Tillieux. Die echtheid is de basis, maar er is nog meer. Veel meer. Als het Belgische stripblad **Héroïc** (waar **Félix** in verscheen, nvdr) niet had moeten stoppen onder druk van de chauvinistische Franse censuur, dan zou je deze podiumvraag niet hoeven te stellen. Kijk naar de laatste **Félix**-verhalen. Mensen werden erin opgehangen, doorzeefd met kogels, ze stierven. Er was zelfs een vrouwelijk sexy personage met duidelijke borsten — we spreken hier over de jaren 1950, dus een paar decennia voor Natasja en Yoko Tsuno die weg effenden — dat verliefd werd op het hoofdpersonage. Tillieux gaf glashelder aan hoe Félix met die gevoelens totaal niet wist om te gaan. Soortgelijke, eerder volwassen strips kwamen maar aan de oppervlakte dik twintig jaar later! Dit is het ongelofelijke belang van Tillieux, maar het is tegelijkertijd zijn ongelofelijke tragiek. De volwassen strip is ontstaan bij hem en dankzij een Brusselse uitgever met ballen. De Fransen torpederen alles en vinden het genre twintig jaar opnieuw uit én eigenden het zichzelf volledig toe."

Was Tillieux ook grafisch een voorloper?

Hendrickx: "Nee. Hij heeft zelf altijd gezegd dat hij geen grote tekenaar is. De kunst van Tillieux zit hem in de verhalen. Hij kon degelijk tekenen en was zijn tijd ver vooruit met zijn originele camerastandpunten. Doorblader maar eens **De Mummie Leidt de Dans** van **Félix** of **Warm en Koud** van **Guus Slim**. Hij was een groot scenarist en vooral een straffe regisseur. Maar tekentechnisch kon hij niet tippen aan Jacobs, Hergé of Franquin. Maar daar gaat het bij Tillieux niet om. Zijn tekeningen staan ten dienste van het verhaal, sfeer en gevoel. In zijn meesterwerk, **De Verdronken Wagen** van **Guus Slim**, is zijn cameravoering op zijn best. Hoe hij daar de spanning weet over te brengen... Dat is super. **De Verdronken Wagen** is voor eeuwig verankerd in de striptop-100 aller tijden."

Zemmer genoot het 'Héros-Album' in 1955 zijn zwaaiende in. Begin dat jaar heeft hij drukkerij Excelsior in Antwerpen een uitgeverijopdracht. De verspreide pogingen om met 'Héros-Album' een stuk van de Franse markt te veroveren, hebben veel geld gekost. Toen de Excelsior genee-gevaardigd of Jan. Chenuard maakt zijn pogingen of ten jaar zonder enige publicatie of andere steun van zijn uitgever en drukker. Met een omvangrijk budget ook, zonder hij tekortaan in verhouding tot wie publiceert in 'Spirou' of 'Tintin' steeds minder kan betalen. Die strijd is te ongeniek om het nog langer te houden. Als Excelsior niet of investeren moest hij met 'Héros' de Franse markt over en hij een hogere oplage maken, zijn auteurs concentreerde kunnen betalen en het blad levenskracht geven. Helaas bezat Chenuard maar of te goed dat zijn geestesdrift de kans moet krijgen bij onze medelidzaam. Héroes stichtte tegen de Franse concurrentie in Nederland.

1955 - Tillieux in grote dood... met nog meer dood in Félix. Zowel in de ring, in een voorlezen als onder water.

Ferdinand Chenuard besluit de handboek te gooien. 'Héros-Album' zal in België nog doorgaan tot einde '54 om de uitgeverij te behouden zoveel mogelijk aan te houden. Maar dan is het definitief voorbij. 'Tillieux wordt door Chenuard als een ingekocht. Die paar zijn werkloze mensen aan. Hij zal nog Félix verhalen voor 'Héros' leveren, maar minder. Wat hij heeft zal opvangen door meer 'Héros-Album' te maken. Eerder dan een volgend nummer van te krijgen, volde die extra kosten om te integreren of geen uitmaken. Voor zijn laatste Félix verhalen kwam Tillieux vervolgens overtuigd of niet langer toe met de laatste platen van een enkele 'Héros'. Felix' verhalen waren lopen of even over twee tot drie afleveringen van het weekblad, met daarbovenop aanvullende verhalen in de maandelijkse uitgave. Als natuur meden Tillieux die tijd van zijn kansen. Hij is zijn voor langere verhalen. Die ondertussen enkele (sporadische) verhalen in zijn lezer of gekoninkrijke wijze op het verkende been wordt gezet, steunen in combinatie met dialogen op hoog niveau. Ook extra dialogen ontbreken niet. Album uitgeverij Chenuard met zijn helden voor de knappe Linda onderzocht. Zij heeft een baan voor Félix, die haar uit de kluisen van haar moedige om te bevrijden. Félix weet om geen bij of Lindes evenredigheids wetten. Hij pure aandacht en met zijn vrienden of. Liefdegevoelen in een uitgeverij? Ongehoord anno 1955! Devoetjes later kan je allen maar bepalen dat Maurice Tillieux Félix het profiel ontworpen is van de volwassene strip, die pas dertig jaar later vaste grond onder de voeten zal krijgen.

'Héros' Tillieux de laatste maanden van Félix schreef, zodat hij met nieuwe mogelijkheden. Al snel bleefden zich meerdere kansen aan, met het team bezig met om het tweede deel van zijn strijdblaad Félix getekend te krijgen. Onder hij zijn vriend Chenuard en grond koninkrijk lezers het vol spanning vervoer vervoer en slot te La réanation de « Polonac » « De vervoer van de « Polonac » loch wil bezorgen aanvankelijk Tillieux had, Pierre Laika, pseudoniem van Pierre Kuis Foch, is een jonge Lullenaar van Tjebbehouwende afkomst die op zijn zeventienjarige verklepte bij 'Héros' met het voorstel van een reeks die hij samen met een ander en mediateur Deogen Leuwa maakte. Chenuard of de pogingen niet adde, maar aanvankelijk of met Les dossiers de commissaire Maroff Laika en Leuwa uitmaken in de eerste helft van 1955 met Maurice Tillieux als een gangster (Mijn boekhandelaar is een gangster). Tillieux ontkenen Kuis Foch later dat jaar bij Chenuard thuis. Hij vroeg Tillieux die opmerking te brengen om het tevens met de laatste de ligue (de zaak van de jurele) in niet te zetten. Hijzelf werkt het verhaal volledig of in potlood, met de cover alomst die eerste paar platen. Samenwerking terug waken die grootste onderbreking niet tussen twee afleveringen van Félix in 'Héros-Album' (missies de lezers verhalen doornen in aanblijft die uitkomst te weten komen van het verhaal).

De afwezige verschijning van de reus Gil Jourdan in 'Spirou', met Libellule's vader, wat de 'Robbedoes' loopt als 'Vindler' neemt de vlucht.

Gil Jourdan/Guus Slim wordt Libellule's vader waarom hij hem bevestigde.

Even later maakt Libellule's vader kennis met Guus/Guus Slim (hij levert mensen een slaafje of van zijn onverschillige slachtoffer).

Het eerste verhaal, Libellule's vrede en Papaloe en vrede (1945), is met een dubbeldeur van maar liefst negen platen of een tegevoerde partij in een semi-realistische, tegenwoordig (samen) samen- den van een geïnteressente met een spanning en humor en met actie die aan een hoog tempo wordt met. Maar Tillieux zijn een prima regisseur. Voor het eerst past hij een uitgeverij-omroepgrafische bevoegd- te en geeft hij individualiteit een meer- mees interessant en beweging. Vermeend en ver- bindt, zowel in verhouding met een hij zonder of dood in Félix als met wat de afwezige volge's uitgang. De opvoeding van geïnteressente reeds hij die eer- geest van pagina verleden tot huidige doet met onder- naar het laatste werk van de grote 'Héros-Album' behoudelijk leg. Tillieux schreef enige centuur op tegen moord of doodslag, geen moord of geweldige ge- beurtissen! Toch zegt zijn natuur ervoor dat Gil Jourdan/Guus Slim niet konen de ligue Mour, 'hij' 'Lukker met de partij' nog als 'Klaarke humor' te smuikelen, een politieregisseur als groep van een uit de de gebeden en vrede met een in een- eting verhaal is een invulstuk die lezers tegeven anders onverschilligheid krijgen. Ook het vervoer- regester is belangrijk. Guus' eerste karakter is een- ditioneel met Gil/Guus heeft een dubbeldeur geve- Gil/Guus en een eigen tegevoerde, waarin midde vrede en ligue de bevoegd waren. Het dubbeldeur karakter van het hoofdpersonage combineert sterk met de boeiende humor van Vindler/Libellule, die er vaker 'over gaat' dan dat hij grappig is. Tillieux 'is gruwelijk aflijf of van karik met leuke humor. Niet dat ik geen voorstellingen van zijn met, ingespannen, maar dan moeten er goed zijn. Veel mensen maken er echt schach, voor enkel zijzelf met kunnen lachen. Die ontzettend een gegeweende licht. Een lilla. Daar dacht ik aan toen ik Vindler/Libellule dit soort onverschillig in de mond begon te leggen. Het halve jaar door hoort ik al degenen die ik ken vinden... dan maak ik een selectie en 'hou alleen de afwezige'.

Het eerste verhaal van Gil/Guus.

Je praat vol passie over Félix. Is die reeks voor jou zoveel belangrijker dan het bekendere Guus Slim?

Hendrickx: "Absoluut! Félix is de essentie van Tillieux. Guus Slim is het succes van Tillieux. Slim is niet meer dan een softe, afgezwakte versie van Félix. Die was té volwassen en Charles Dupuis"(de uitgever van Robbedoes, nvdr) gruwde van de macabere verhalen, de lijken, het expliciete geweld. Helaas, wij, Nederlandstaligen, wisten en weten dat totaal niet. In de jaren 1940 en 1950 werden amper vier van de zeventenzestig Félix-verhalen in het Nederlands verschenen. Je kon de reeks als Nederlandstalige niet kennen. In de jaren 1960 werd Félix hernomen in het

tijdschrift **Ohee** in een schabouwelijke vertaling en gedrukt op veredeld wc-papier. Ik krijg nu nog nachtmerries van die prutuitgaves. Hoe kon je daar dan fan van worden?"

Ha, de vertaling. De Dupuis-vertaling van de moppen van Vlinder in *Guus Slim* is toch ook niet alles.

Hendrickx: "Inderdaad! Dit boek wordt tegelijkertijd uitgegeven in het Frans en **Bruno Govers**, de vertaler, heeft zich voortdurend geërgerd aan hoe slecht alles toen werd vertaald. Tillieux's fijne humor, boordevol woordspelingen, komt totaal niet over. In mijn boek haal ik wat voorbeelden aan en zet het één keer echt in de verf. Bij het album ***De Rode Paters*** heeft de vertaler, die geen enkele affiniteit had met Frankrijk en het verhaal, de naam van een oer-Frans slaapdorpje 'vernederlandst' tot Hilariumberg en maakte hij van de burgemeester en diens hulpje Nederlandse gemeenteambtenaren. Een aanfluiting! Dat werkt niet! De Nederlandstalige stripliefhebbers hebben niet alleen ***Félix*** gemist, maar ook ***Guus Slim*** heeft door de flauwe vertaling veel potentieel verloren. Bruno stelde op een moment zelfs voor om de strips opnieuw te vertalen, desnoods met verduidelijkende voetnoten erbij voor de echt onvertaalbare woordspelingen. Helaas zijn dat prestige-uitgaves die commercieel moeilijk liggen. Maar Bruno heeft absoluut een punt."

Mocht het er toch ooit van komen, maak er dan direct een zwart-witversie van. Op een bepaald moment zet je drie plaatjes naast elkaar. De zwart-witversie, een eerste inkleuring en een latere inkleuring. Ik stond perplex. Wat een enorme kracht gaat er uit van zijn clair-obscur.

Hendrickx: "Ze zijn mooi hé. Dat zegt alles. ***De Verdronken Wagen*** bestaat in het Frans in een luxe-editie in zwart-wit. Dit is om te likkenbaarden. Dat moeten we ook hebben in het Nederlands."

Ik moet bekennen dat ik alleen maar het latere werk van Tillieux ken. Jouw boek heeft me echt zin doen krijgen om eens in zijn overige werk te duiken. Ik wist bijvoorbeeld totaal niet dat hij zoveel realistisch werk heeft getekend. Is dit de moeite waard?

Hendrickx: "Hm, dat was meer onder druk van de omstandigheden. Eind jaren 1940 was dit tekenwerk om den brode. ***De Volksgazet***, waar ***Héroté*** werd gedrukt, zag dat **Willy Vandersteen** toen succes had met zijn realistische reeksen en ze wilden eventjes op die golf meesurfen. Tillieux heeft toen een twaalftal realistische strips gemaakt, maar dat is puur opdrachtwerk."

Tillieux heeft in die tijd ook dik 150 pagina's voor Willy Vandersteen getekend.

Hendrickx: "Vandersteen woonde toen in die periode in Brussel. Dus dat was vlakbij. Maar het

waren eerder obscure verhalen die in het grote Vandersteen-verhaal ook maar een voetnoot zijn. Of ken jij **De Staalblauwe Boeddha**, **Het Verzonken Rijk**, De Pantoscaaf,...? "**(lacht)**"(Al deze albums zijn vanaf 2012 heruitgebracht in de collectie **Uit de Archieven van Willy Vandersteen** bij uitgeverij **Adhemar**, nvdr). Hij heeft daar ook niet lang gezeten. De vraag is waarom. Ik heb in mijn boek een aantal mogelijke antwoorden geformuleerd. Ja, misschien vond hij zich wel te goed."

Ik ben enorm onder de indruk van zijn productie. Dik 800 pagina's Félix, 600 gags van Jef Gemak, 599 gags van Cesar en Josientje,... Was hij een pure broodtekenaar?

Hendrickx: "Tot op zekere hoogte wel. Dat is net de hele tragiek. Die jongen zag zijn droom om zeeman te worden kapotgaan door onze Duitse vrienden. Hij belandde op een kamertje van 4 op 4 meter. En dan begon hij te schrijven. Hij schreef op zijn achttiende een heuse roman die zelfs werd uitgegeven in 1943. Maar het pure schrijven gaf hem niet genoeg voldoening. Hij kon aardig tekenen en begon te illustreren. Met succes. Tijdens de oorlog mocht hij zelfs af en toe illustraties maken die in **Robbedoes** werden gepubliceerd. Hij rolde er dus organisch in. Maar de zee bleef hem aantrekken. Hierna gebeurde iets wat wel meer mannen overkomt: hij werd verliefd, trouwde en zijn vrouw zag hem liever te land dan ergens op zee. Bovendien moest er brood op tafel komen. We zijn vlak na de oorlog en vast werken vinden, was toen een heuse uitdaging. Hij slaagde erin om te beginnen als kantoorhulpje bij uitgever **Guy Depi-re** — vuilnisbakken leegmaken, klasseren, enzovoort — en mocht al eens iets illustreren. Op een dag vroeg de uitgever hem of hij eigenlijk van die populaire strips kon tekenen voor zijn blad **Jeep**. En nu citeer ik Tillieux uit een oud interview: 'Ik heb dan maar een timide ja gezegd.' Maar Tillieux had dat nog nooit gedaan (bij **Robbedoes** vond Charles Dupuis hem niet goed genoeg om strips te tekenen. Hij mocht er enkel af en toe illustreren, nvdr). Het lukte hem. Bovendien bracht het hem meer op dan zijn luizig kantoorbaantje. Ook dat is dus weer organisch verlopen.

Het was een mooie tijd voor Tillieux. Hij maakte pakweg vijftientig dagen plezier en moest dan drie à vier dagen en nachten tekenen als een bezetene. Dit ging allemaal prima, tot op de dag dat zijn vrouw zwanger werd en er meer geld moest verdiend worden. Die Depière is echter een dikke profiteur die zijn personeel voortdurend bedonderde en uitbuitte. Dus daar moest het niet van komen. Bij de uitgeverij werkte ook een jong stagairtje, **Fernand Cheneval**. Die wilde absoluut een eigen stripblad voor een volwassen publiek uitgegeven en promootte zowat overal zijn idee. Maar noch Depière, noch Charles Dupuis wilden ervan weten. Uiteindelijk stapte hij op bij Depière en deed het zelf. Het is te zeggen: omdat Chevenal nog minderjarig was, moest zijn moeder fungeren als officiële uitgever van zijn magazine! **Hérotic** start en Cheneval vroeg aan Tillieux om mee te doen. Hij durfde zijn financiële zekerheid echter niet op te geven. Cheneval begon er dan maar helemaal alleen aan. Hij schreef en tekende alles, vond een drukker, verspreidde het,... maar het loonde. **Hérotic** sloeg onmiddellijk aan en groeide. Steeds meer tekenaars vervoegden de jonge durfal. Omdat Depière almaar meer de bal missloeg, waagde Tillieux in 1947 alsnog de sprong. Hij werd bij **Hérotic** zelfs beter betaald en behield zijn rechten op zijn werk. Ongezien in die tijd.

En nu kom ik terug op je vraag. Op dat moment was Tillieux geen broodtekenaar meer, maar een echte artiest. Bij **Héroïc** was hij vrij. Hij kon er werken voor jonge volwassenen en leeftijdsgenoten. De grootste ontspanning in het Brusselse waren toen de vele bioscopen waar er volop gangsterfilms met **James Cagney, Edward G. Robinson** en later ook **Humphrey Bogart** vertoond werden. Tillieux bracht die sfeer naar het papier. In zijn strips worden mensen doorzeefd, zijn er autoachtervolgingen, vallen er doden aan de lopende band,... Het succes bij de rijpere jeugd was er onmiddellijk."

Het is de mochte waard om even stil te staan bij het moment waarop Maurice Tillieux beroepsmatig zijn begint te tekenen. De jongeman moest nog oriëntatie krijgen wanneer hij met **Bonne** start in 'Le Paris' en met diverse verhalen in 'Jeep'. Goed een half jaar later volgt **Les trafigants de Nkong-Kong**. Tillieux eerste poging tot het maken van een eigenaardig avontuur. Alleen twaalf maanden later leent hij Fernand Chancelot de eerste platen **Bob Bang** voor 'Héroïc' album. Een maandenwerk is Tillieux alvorende eigen reeks met. Daarvoor zijn die negen avonturen die de marconist beeft nog te ontvragen, de invulden waar zijn makker op moet steunen om ze gemaakt te krijgen nog te bevestigdij samenrij. Maar belangrijkste zijn de verhalen die de marconist meemaakt beeft wel. Tillieux boekt met een cocktail van actie en mysterie, terwijl je hem als tekenaar doorheen de reeks progressie ziet maken op een manier die zonder meer het allerbeste doet verlopen voor de toekomst.

De originele cover van het eerste Bob Bang-verhaal. Met de verstaafde titel en er nog ongebruikte voor publicatie in de Nederlandse uitgeverij 'Héroïc Albums'.

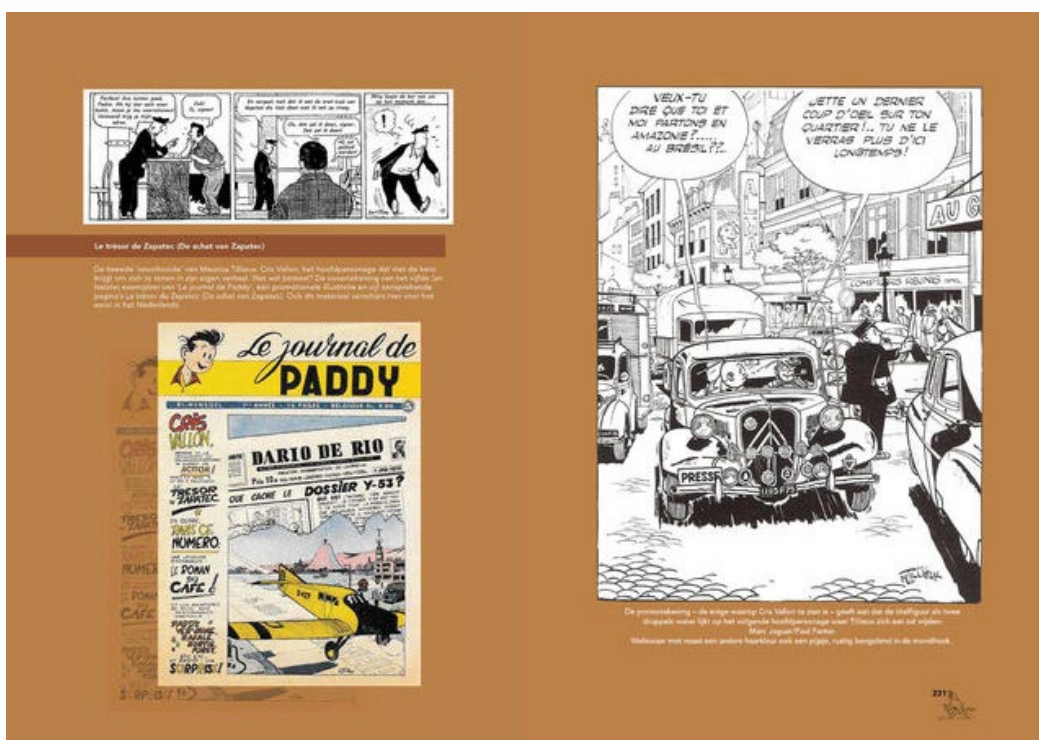
Is die vrijheid hem meer waard dan een baan bij het veel beter betalende en succesvollere Dupuis? (**Héroïc** verkocht toen gemiddeld 20.000 exemplaren, **Robbedoes** zo'n 100.000 stuks, nvdr)

Hendrickx: "Natuurlijk. **Félix** is de essentie van Tillieux. In die stripreeks kan hij alles doen wat hij wil. Hij moet niet aan het handje lopen zoals de tekenaars van Dupuis. In mijn boek haal ik enkele vergelijkende voorbeelden aan waar **Eddy Paape** of André Franquin hele scènes moesten aanpassen om hun verhalen op de Franse markt te kunnen houden. Tillieux was wel zo slim om een beetje zelfcensuur toe te passen. De goeden haalden het bijvoorbeeld altijd van de slechten. Maar voor de rest kan alles. Een sinistere sfeerschepping met een hele verzameling skeletten en knoken, de cassante taal van de straat, het onverholven geweld... Acht jaar lang is Tillieux de koning van **Héroïc**. Het tijdschrift met Tillieux erin verkoopt 2 tot 3.000 exemplaren meer dan een zonder hem. Dat is 10 à 15% meer! Tel daarbij de grote waardering van zijn lezers, een degelijke verloning en die volledige artistieke vrijheid en je ziet onmiddellijk waarom Tillieux er zich zo amuseert."

Maar bij Dupuis kon die publieke waardering zoveel meer zijn. Als tiener woog hij volgens

mij terecht te licht voor Dupuis, maar in zijn latere *Félix*-jaren heeft Dupuis wel enkele keren gehengeld naar de diensten van Tillieux. Hij weigert echter om naar Dupuis over te stappen. Terecht?

Hendrickx: "In 1954 deed Dupuis inderdaad nog een poging. Tillieux is liever de vedette in een kleinere ploeg dan een goede speler in de Champions League. Hij stuurde Charles Dupuis opnieuw wandelen op een beleefde manier. (*lacht*) Hij wilde niet creëren onder al die beperkingen, ondanks het feit dat hij er viermaal meer kon verdienen. Hij had dat geld ook voor niets nodig. Maar enkele maanden later kreunde ook **Héroté** onder de Franse censuur — ik kom daar uitgebreid op terug in het boek — en moest Tillieux toch uitkijken naar iets nieuws. **Greg** startte met een weekblad, **Paddy**, en Tillieux maakte daar een nieuwe reeks voor, **Cris Vallon**. Maar na amper vijf weken ging de stekker eruit. In die periode werd **Georges Troisfontaines** (de bedenker van **Buck Danny**, nvdr), die voor Dupuis werkte als onafhankelijke stripeleverancier met zijn agentschap waarvoor meerdere striptekenaars actief waren, hoofdredacteur van het nieuwe blad **Risque Tout/Sprint**. Dat weekblad voor oudere **Robbedoes**-lezers die het blad wat ontgroeid waren, bestaat uit een combinatie van strips met artikels over technologie. Het is de tijd van Sputniks, raketten en Expo '58 die eraan zit te komen. Ze lokten hun lezers via korte verhalen van Dupuis-toppers, zoals **Lucky Luke**, **Buck Danny** en **Johan en Pirrewiet**. Er kwam ook één nieuw vervolgverhaal in. Hiervoor creëerde Tillieux **Paul Panter**. Voor de Luikse Brusselaar was dat een redding. Zo kwam hij alsnog in de Dupuis-familie terecht zonder na zijn 'nee' een jaar geleden opnieuw te moeten onderhandelen met Charles Dupuis. Toen **Risque Tout/Sprint** het niet redde, belandde hij alsnog bij **Spirou/Robbedoes** waar hij zijn bravere **Guus Slim** opstartte. In 1968 bracht een kleine Franse uitgeverij een eerste bundeling uit van oude *Félix*-verhalen. In een voorwoord schreef Tillieux het volgende: '*Félix* werd gemaakt in een tijd waar niets moest, waar mijn verbeelding grenzeloos was en toen ik alles kon doen wat ik wou.' Eigenlijk is dat pijnlijk, want indirect zegt hij dat hij dit bij Dupuis allemaal "niet kon."

De eerste pagina van het avontuur. Merk op dat Tillieux een optiek in een tweede deel maakte!

De tweede deel begint als subplot. Het is een van de laatste van Argile. De laatste van Argile.

Midden jaren vijftig. Maurice Tillieux met zijn Peugeot 203. De wegen die moedert staat voor die van de jongeren in La Vie de Thomas heeft die domme.

Wanneer La Vie de Thomas wordt het doekdoener op zijn bureau beland, is Charles Dupuis aangenaam verrast door de kwaliteit van Tillieux' werk. François en enkele andere jongens van 'Spinou'/'Rabbidoux' zeggen hem al een hele tijd dat hij Tillieux ontbrekt onderdacht. Dit voorstel van Jacques/Pastor wordt hem nu het onwettigste bericht in handen. De eerste Tillieux-rijp op het standaard albumformaat is een laatste. Stark verhaalt, loop gescheiden. Dupuis koopt Marc/Jacques/Pastor in publiciteit in het nieuwe weekblad ook uit te brengen in Leveuren. Een voorbeeld van het dan enkel de grote succesoren uit Spinou/'Rabbidoux' gegund is.

Alkmaar. De originele tekening, zoals ze verspreid bleef in het archief van Tillieux.

Tillieux begint dan ook vol goede moed aan het vervolg. **Les canchans de d'adieu**. De verhalen van Tillieux, de verhalen van 'Spinou'/'Rabbidoux' zijn er onder de veranderingen. Op 24 november 1956, na goed een jaargang, wordt de uitgeverij op de strekter uit. Later zien het tweede verhaal van Marc/Jacques/Pastor gebonden worden in vierde even gepubliceerde pagina. Maurice Tillieux is nu 'Paddy' voor de tweede keer en op zijn laatste van een blad die wordt 'L'Or' met verlaten. Pagina's zijn in nog afgewerkt, maar dat is de laatste. De weg van de inhoud van de mythenaire kultureel met nog zijn de een-gedrochten veegebond in het onder jaarsde zal de vele foto van Tillieux werk nog jaren langhouden.

Na volgend weekblad van deze bladzijde behield Charles Dupuis om Maurice Tillieux veldt zijn bare te geven. In 'Spinou'/'Rabbidoux'. Maar dan wel op conditie dat Tillieux met een geheel nieuwe reeks komt. Deze Jacques/Pastor, die heeft eenige beschuldiging uit het 'Spinou'/'Rabbidoux' deklude komt, en al helemaal geen Falla! Betreft een verhaal het suggest van de uitgeverij in die draagende voorbeeld met meer dan logisch. Concurrenten 'Spinou'/'Rabbidoux' en 'Spinou'/'Rabbidoux' staat in 1958 knaagd op een andere hoogte. Het dan heeft niet 'nomaar' de top van de organisatie. Beide bladen jagen. Zijn alle verlaten die een twee zijn bleefden in een, met bij 'Tillieux'/'Rabbidoux' naar de verhaald manier als Blake en van Mortimer, Alex/Alex en Michel Vallée. Bij 'Spinou'/'Rabbidoux' heten de grootste succesoren met de ambtelijke periode Ludy Ludy, Johan en Pédouk/Dubois en Pédouk/Dubois. **Buck Danny** en **Jerry Spring**. Wat bij 'Spinou'/'Rabbidoux' verder oprecht is dat origineel alle teksten van elkaar geleid zijn. Zij was onderliggend onze leestemmer voor François, Morris en 1957. François bleef vervolgden Pays bij bij Dupuis. Via Pays komen later die jonge verhalen 'Mikado', Gie en Dierik. Maurice Tillieux bleefde die enige zijn weg helemaal alleen. Hij komt bij de grote jongens terecht 'par le partie point', stelt dit in het Frans en moet haast. Een bij deze vroege-groenete succesvolle verpakkers en ten andere dat zijn al jaloerie en naar rijper jagen. We een gelukt is herroep te worden en te blijven doordien de meegenome jongeren van het nieuwe medium heeft 'schraaf' afbrengen bewaaren. Wie daar bevoegd ook nog weet uit te pakken met een heel eigen tekenschrift of origineel verhalen weg rekenen op het grootste respect van zijn collega's. Tillieux soort op beide teksten en staat die mede een hoop in eenen bij de collega's die mee het weekblad maken.

'Rogue Toul'/'Spinou' 8.30. 1956. Illustratie bij een 'knippen' getiteld 'Paddy' tegen optreden in New York. Ondanks het volgend engagement van Tillieux en de andere mensen van 'Tillieux'/'Rabbidoux' was het aanbod van 'Rogue Toul'/'Spinou' 'knippen'.

De konflikt van de steps vloek de immens verkooptiers die 'Spinou'/'Rabbidoux' het optreden vallen in 1956 door geen enkel onder-omstandig te bewaaren. Een bereik maakt Tillieux naar de tweede keer op korte tijd een fase promotie. Dit leestpubliek is bijna ten heer zo-gene als bij 'Spinou'/'Rabbidoux' Een boek deel van die letters bereikt zijn bleefden in Frankrijk, met samengingen onomstuitelijk maakt. Zoniet had ja tegen-moeder aan. De meest Eddy Pigeot zijn hoofdopvoering. **Jean Valadier** jaanklaar in La ruyon super gamma. De super gamma afraad zijn album uit 1952, die meere bereikt is en het weekblad succesoren door hem met een vinger te laten wijzen, ander dan met een revolveur. In La come de **Abraham**. De boeren van de **meesteren** (1956) met André François op het van de Franse cartoon zijn platen op het. **Dezelfde wijze** verspreiden. Het zijn ingrepen die schijnen afstaan van de vrijheid die Tillieux in 'Maurice'/'Rabbidoux' genoot. Hoe hij het volgende succesvolste grondgebied of eenen te amandien en er tocht al in zingen om trouw te blijven aan zichzelf wel enkel te zandchrijven als buitengeroepen meent. Over de generalisatie van het moment te bepalen en onder suggestief die reacties te werk te gaan, zullen Tillieux nieuwe personages zelfs meer eigenings-, weerherlijke karakteren krijgen dan Falla en C'. De opening van de laatste Falla verhalen en unieke afbeelding 'in Tillieux' zal hij meer dan behouden, want te behouden.

Eind jaren 1960 kreeg Tillieux steeds meer fysieke problemen om te tekenen. Hij probeerde nog met assistenten zoals Gos. Maar uiteindelijk is hij bijna voltijs scenarist geworden. Je opende echt mijn ogen door uitvoerig te beschrijven hoe vaak hij de ideeën uit zijn eigen Félix maar bleef recycleren.

Hendrickx: "Tillieux zat toen echt vast. Hij was net een jaar buiten strijd geweest door een schildklierprobleem en had steeds meer last van de ziekte van Dupuytren, een ziekte die de handwortel aantast waardoor fijn handwerk zoals tekenen pijn doet. Maar bepalender bij zijn

overstap naar het fulltime schrijven van scenario's was de situatie bij het weekblad. De iconische hoofdredacteur **Yvan Delporte**, die zelf tal van scenario's schreef, en zijn assistent werden door Charles Dupuis aan de deur gezet. Ook **Maurice Rosy** stopte als scenarist van **Baard en Kale**. In die tijd groeide de stripmarkt explosief. Er waren toen veel nieuwe, goede striptekenaars maar die hadden geen scenario's. De nieuwe hoofdredacteur **Thierry Martens** startte direct met een gigantisch probleem. Hij zat echt met de handen in het haar. Komt daar nog eens bij dat het concurrerende weekblad **Pilote**, waar **René Goscinny** de plak zwaaide, een cultuur installeerde waar scenaristen door de uitgeverij apart betaald werden, voldoende vrijheid genoten en volop waardering kregen voor hun werk. Bij Dupuis was het nog de gewoonte dat tekenaars van hun eigen loon zelf hun scenarist betaalden. Martens sprak uiteindelijk Tillieux aan om een 'paar' reeksen recht te houden en de modernere scenaristenvergoeding ook binnen uitgeverij Dupuis waar te maken. Al snel werd Tillieux de eerste scenarist. In 1970-1971 schreef hij de helft van de scenario's van het weekblad. De druk was enorm waardoor hij naast nieuwe ideeën ook volop zijn eigen vondsten uit **Félix** begon te recyclen. Zo werden acht **Félix**-verhalen herwerkt voor **Baard en Kale**, zes voor **Natasja**, zes voor **Jess Long**, negen voor **Guus Slim**, enzovoort. Ik beschrijf dit uitgebreid in het boek. Daarnaast had Tillieux nog reeksen als **Bram Jager en zijn Buur**, hielp hij **Roger Leloup** met **Yoko Tsuno**, schreef de beste verhalen van **Ouwe Niek en Zwartbaard** voor **Maurice Remacle**,...

Hebben ze hem ooit geconfronteerd met zijn recyclage?

Hendrickx: "Nee. Zijn werk van **Bram Jager** tot **Jess Long** was zo gevarieerd én **Félix** was zo vergeten geraakt, dat niemand erbij stilstond. Wat maakt het ook uit? In 1971 alleen al schreef hij 231 pagina's scenario. Om dan nog een bepaald niveau te halen, kan je haast niet anders dan wat ideeën te hergebruiken."

We roemen hier nu zijn scenario's. Maar als ik aan *Guus Slim* denk, komen mij steeds die knullige, laatste bladzijden voor de geest waarop hij nog massa's uitleg moet geven in overvolle tekstballonnen, om het verhaal netjes te doen landen. Ik denk nu maar aan *De Drie Vlekken*, *Vrachtboten in de Avond*,...

Hendrickx: "...of *De Onzichtbare Man* van **Félix**. (*lacht*)" In die jaren kon en mocht je niet buiten het geijkte aantal pagina's. Dat pakte vaak in zijn nadeel uit. (*lacht*) Tillieux was en bleef een verteller die zich weleens liet meevoeren in zijn passie."

Je boek is gelardeerd met prachtige anekdotes. Eentje verraste me echt. Een heleboel Europese striptekenaars, zoals Jean Giraud, Hugo Pratt, Hergé, André Franquin, Jijé,... waren in 1972 uitgenodigd op een stripconventie in New York (deze vliegtuigreis vormde later nog het onderwerp voor het geweldige verhaal *Natasja en de Striptekenaars*, opgenomen in het album *De Vlucht met Mona Lisa*). Kortom, alle grote namen waren mee, maar Tillieux was voor de Amerikaanse comicauteurs, zoals Stan Lee (*Spider-Man, Hulk, X-men*), Neal Adams (*Batman*) en Burne Hogarth (*Tarzan*) de grote held. Straf!

Hendrickx: “Ja, ze waren gek op Tillieux’s achtervolgsscènes en auto-ongelukken.”

Hadden die dan Félix gelezen?

Hendrickx: “Dat kan niet. Wat ik vermoed, is dat de uitgevers van de diverse tekenaars een hoop materiaal hebben gestuurd naar die Amerikaanse tekenaars. Van Tillieux zal dit zeker **De Verdronken Wagen** of **Bomaanslag in de Bergen** geweest zijn. Allemaal albums waar die wagens op spectaculaire manieren aan hun eind komen. Als je daar tien pagina’s van gezien hebt, dan kan je niet anders dan die grafische specialiteit van Tillieux erkennen. Zijn tekentalent zat daarin. En zo is de cirkel rond. Tillieux tekende toen nog altijd wat hij in die Amerikaanse gangsterfilms van voor de oorlog zag: actie, auto’s en veel **car crashes**. Die Amerikanen herkenden zich daarin. Bovendien was er toen een heropleving van dergelijke flikkenfilms met **The French Connection, Bullit** en al die **Clint Eastwood**-films. **Car crashes** waren toen weer helemaal hip. Tillieux was op dat event dus helemaal in zijn element.”

Je boek kan apart gelezen worden, maar er komt tegelijkertijd ook een toneelstuk uit over Maurice Tillieux. Wat kunnen we daarvan verwachten?

Hendrickx: "Het is van dag één mijn bedoeling geweest om uit te pakken met een totaalpakket. Enerzijds is er het boek waarin de biografie en bibliografie centraal staat. Maar eigenlijk belangrijker is het stuk... omdat we daarmee strip en een origineel en belangrijk verhaal van een groot stripmaker, tot bij het theaterpubliek brengen. Een publiek dat — overwegend — amper strips kent. Ik ben superblij dat **Marc Weiss**, die superbekend is in Wallonië maar ook pakweg in **Close** van **Lukas Dhont** meespeelt, de hoofdrol voor zijn rekening neemt. Hij speelt Maurice Tillieux. **Yoeri Lewijze** en **Sam Brosens** spelen meerdere nevenrollen waaronder die van de strippersonages zoals Félix, de uitgevers en zijn echtgenote. Ze gaan met hem in dialoog en confronteren Tillieux met zijn eigen demonen. Ook de striptekeningen laten we tot leven komen. Het wordt echt wel straf en origineel.

Het straffe is dat we Nederlands en Frans door elkaar gebruiken. Maar ook wie één van beide talen niet meester is, zal via ondersteunende mimiek, het spel van de acteurs, de projecties,... mee zijn in het verhaal. Het wordt echt goed. Overigens, voor de acteurs was Maurice Tillieux in het begin een nobele onbekende. Maar al snel ervoeren ze hem als een artiest pur sang. Door omstandigheden werd de jonge zeeman iemand die zijn maritieme dromen op papier moest waarmaken en die tegelijkertijd gewrongen zat in de realiteit van de dag. De scharniermomenten in het leven van Tillieux zijn heel herkenbaar voor iedereen. Door die universele insteek overstijgt het theaterstuk het boek. We gaan ermee op tournee in België tot minstens juni 2025. De eerste twintig voorstellingen starten straks al. Ik erken absoluut dat strip en theater een moeilijk huwelijk is. Meestal bleef het beperkt tot 'iets voor kinderen' of een bewerking in musicalvorm. Wat wij doen is iets héél anders.. Wij maken een theaterstuk voor volwassenen met bijpassende thematiek."

Wat een geweldig concept! Waarom heb je die insteek niet gebruikt voor je boek?

Hendrickx: "Ik wilde dit niet. Het toneel is een stuk fictie waarin we Tillieux's werk wat herinterpreteren. Het boek is dat niet. Het leunt zoveel mogelijk aan bij de waarheid in zoverre dat we die exact kennen. We moeten het ook hebben van bronnen. Het boek wil alles van Maurice Tillieux op een zo helder mogelijke manier bij elkaar brengen. Maar alle emotionaliteit van hoe hij artistiek inbindt om de grote vedette te worden die in vijftien talen werd vertaald, is voorbehouden voor het toneel. Tillieux heeft die stap nooit helemaal verteerd. In 1976 nog, bleef hij herhalen dat Félix zijn favoriete personage is. Dat is gefundeness fressen voor een theaterstuk. Wij laten Félix zelf aan het woord. Wat vindt zijn lievelingspersonage er zelf van dat zijn plaats wordt ingenomen door een afgeborsteld studentje in de rechten, netjes verpakt in blauw kostuumpje met een rood strikje?"

Je zei net dat het boek alles van Maurice Tillieux op een zo helder mogelijke manier bij elkaar wil brengen. Maar is het je ook gelukt om volledig te zijn?

Hendrickx: "Niets is ooit volledig. De intentie was om redelijk volledig te zijn. We hebben nieuw werk ontdekt en zetten er ook strips in die nog nooit gepubliceerd zijn. Ik ben bijvoorbeeld heel blij met die vondst van *Prosper Vigilant*. Zeventig jaar is dit werk uit het beeld verdwenen, maar dankzij de hulp van enkele heel grote verzamelaars van het werk van Tillieux is die strip nu weer boven water gekomen. Maar misschien vinden die mannen straks nog iets nieuws. Hoe dan ook, het boek is wel het meest volledige overzichtswerk tot nu toe."

Je pakt uit met prachtig en heel veel beeldmateriaal. Hoe heb je dat allemaal rechtenvrij gekregen?

Hendrickx: "In de dik twee jaar die ik aan het boek en het toneelstuk heb gewerkt, heb ik iedereen benaderd. Het belangrijkste is dat we vooraf de volledige steun hadden van de familie. Ze ondersteunden ons met foto's, voor de illustraties, dingen die nooit gepubliceerd werden of enkel in een tijdschrift of zo. Bij niet-uitgave was dat alles eigenlijk voorgoed verloren. Dat geldt ook voor de foto's van **François Walthéry**. We brachten alles samen, als eerbetoon. Eén iemand, **Gérard Guegan**, een Franse reporter, bleek onvindbaar. Mocht iemand hem kennen, benader mij alsjeblieft. Voor het wél bekende werk geldt dat we enkel korte fragmenten gebruiken — een enkele tekening, een halve of hele pagina — net als bijvoorbeeld jullie site doet bij aankondigingen of een albumbespreking. Dat valt onder het citaatrecht. Je maakt daarmee perfecte promotie voor lezers om net die strips te gaan kopen. Ik roep daar in mijn boek zelfs een paar keer expliciet toe op, want Tillieux's werk weer tot bij de mensen brengen, is het hele punt. De man en zijn werk verdienen het. Mijn boek is een prachtige reclamebrochure voor alle uitgeverij die Tillieux's strips hebben uitgegeven. Dat is de achterliggende boodschap... Ga zijn strips kopen en lezen!"

Waarom heb je zolang gewacht om het boek te schrijven? Pakweg twintig jaar geleden was Tillieux bekender dan nu en las iedereen zijn strips.

Hendrickx: "Dat klopt, maar daar lig ik niet van wakker. Mijn insteek is kwalitatief en minder commercieel. Ik wil al bijna veertig jaar een Tillieux-project maken, maar ik was er eenvoudigweg zelf niet klaar voor. We begonnen het interview met de openingszin van het boek, 'Wat je raakt tijdens je adolescentie, bepaalt wie je zal worden'. Dit gaat op voor Tillieux, maar ook voor mij. Mijn jeugd werd behoorlijk bepaald door drie kerels, namelijk **Elvis Presley, Leonard Cohen** en Maurice Tillieux. Door hen ben ik geworden wie ik ben en zij hebben ervoor gezorgd dat ik me al drieëntwintig jaar kan gooien in de literatuur en theater. Mijn schuld tegenover Cohen en Presley heb ik al afgelost (naast tal van andere boeken, film- en theaterstukken heeft Marc Hendrickx onder andere *Elvis A. Presley – Muziek, Mens, Mythe*; *Elvis Presley, Richard Nixon and the American Dream* en *Elvis Dichtbij* geschreven en het literair essay *Yesterday's Tomorrow – Een Confrontatie met het Werk van Leonard Cohen*, dat ook op toneel een verlengde kreeg, nvdr). Nu is het de beurt om Maurice Tillieux terug te betalen voor wat hij voor me betekend heeft. Ik wist één ding: als ik het doe, moet het in de twee landstalen zijn. Zes jaar geleden voelde ik dat ik de sprong moest wagen. Ik nodigde de familie van Tillieux uit op een paar van mijn theatervoorstellingen en stuurde hen enkele van mijn boeken op. Al snel kreeg ik de steun en toelating van die mensen. Vervolgens begon alles vorm te krijgen in mijn hoofd. De laatste twee jaar schreef ik het theaterstuk en het boek volledig uit. In mijn hoofd was dit ook een twee-eenheid. Wat ik niet kwijt kon in het boek, ging op de stapel van ideeën voor het theaterstuk. En omgekeerd. Ja, het was me wel een rit!"

Maar het resultaat is geweldig! Dank je wel voor het interview en veel succes!

De rijkelijk geïllustreerde biografie *Maurice Tillieux: Van de Zee over het Papier naar de Glorie* telt 246 pagina's en verscheen op 14 september 2023 bij 't Vlaams Stripcentrum in hardcover (49 euro). Het boek bestaat uit een biografie, een bibliografisch overzicht van pijlers in het werk van Maurice Tillieux, een overzicht van zijn scenariowerk en als bonus fragmenten uit onvoltooide werken.

Blijf op de hoogte!

**Schrijf je in op de
niewsbrief**

Stuur een mailtje naar

info@stripspecialzaak.be met het
onderwerp "Inschrijving nieuwsbrief".

[Privacy policy](#)

[Cookie policy](#)

[Disclaimer](#)

[Cookie instellingen](#)